

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool De Lettermolen te ZONHOVEN

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 14043
Instelling Vrije Basisschool De Lettermolen
Directeur Luc GREEVEN
Adres Molenweg 73 - 3520 ZONHOVEN
telefoon 011-82.43.66
fax 011-81.35.63
e-mail secretariaat@delettermolen.be
website <http://www.delettermolen.be>

Bestuur van de instelling Kath. Basisond. Termolen
Adres Molenweg 73 - 3520 ZONHOVEN

Scholengemeenschap Zonhoven
Adres Kleine Hemmenweg 2 - 3520 ZONHOVEN
CLB Vrij CLB Regio Hasselt
Adres Jan Palfijnlaan 2 - 3500 HASSELT

Dagen van het doorlichtingsbezoek 08-10-2012, 09-10-2012, 10-10-2012
Einddatum van het doorlichtingsbezoek 10-10-2012
Datum bespreking verslag met de instelling 15-11-2012

Samenstelling inspectieteam
Inspecteur-verslaggever Ludo Coenen
Teamleden Bart Haenraets
Cris Hens

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil
Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	6
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	6
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	6
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	7
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	7
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	7
3.1.1.1 kleuteronderwijs: Nederlands	7
3.1.1.2 kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	7
3.1.1.3 Vaststellingen voor kleuteronderwijs: leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie	7
3.1.1.4 lager onderwijs: Nederlands	9
3.1.1.5 lager onderwijs: wereldoriëntatie	11
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	12
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	14
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	15
4.1 Curriculum	15
4.1.1 Onderwijsorganisatie	15
4.2 Evaluatie	16
4.2.1 Evaluatiepraktijk	16
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	17
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	18
6.1 Wat doet de school goed?	18
6.2 Wat kan de school verbeteren?	18
7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG.....	19
7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	19
7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	19

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van leergebieden om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan.
Voor elk leergebied onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Als een van de landelijke woonwijken van Zonhoven grenst Termolen aan Houthalen, Genk en Kiewit. Dat is een voordeel voor de plaatselijke dorpsschool De Lettermolen. Ze blijkt niet alleen de sociale weerspiegeling van de buurt te zijn, ze trekt ook stilaan meer kinderen uit die gemeenten aan, zonder de samenstelling van de leerlingenpopulatie te vertekenen. Die samenstelling noopt de school overigens niet tot het leggen van specifieke accenten in het aanbod.

Vanuit het onderzoek naar de erkenningsvoorwaarden ging de inspectie na hoe de school werk maakt van de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie.

De leerkrachten van de kleuterafdeling plannen hun aanbod en volgen de vorderingen van de kleuters op vanuit hetzelfde stramien. Dat gaat uit van de verschillende ontwikkelingsaspecten. Daarvoor bieden de leerkrachten ervaringskansen aan in hun activiteiten. De leraren streven dit na door de leerinhouden te verpakken in thema's die voor kleuters levensecht zijn. De wijze waarop zij plannen en observeren waarborgt dat ze de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie nastreven, terwijl ze een evenwicht beogen tussen de verschillende domeinen van beide leergebieden.

In het lager onderwijs realiseren de leerkrachten de eindtermen voor Nederlands en wereldoriëntatie met voldoende balans tussen de domeinen. Het team volgt voor elk leergebied vrij nauwgezet hetzelfde onderwijsleerpakket, wat de doorgaande lijn in het aanreiken van inhouden ten goede komt. Leerkrachten klevan een leerstofgerichte onderwijsstijl aan waarbij ze zelf via een frontaal-klassikale setting kennis doorgeven, in plaats van probleemstellende, uitdagende situaties te creëren. Ook in het verslag van de doorlichting in 2003 wees de inspectie er al op dat dit weegt op het leerlingeninitiatief en daardoor ook op de interactie van en tussen leerlingen. Het gebruik van allerlei groeperingsvormen compenseert dit niet. Door het onuitgesproken belang van kennis is het op termijn niet uitgesloten dat het potentieel van het gehanteerde onderwijsleerpakket voor wereldoriëntatie verschaalt tot een louter domeinspecifieke invulling, wat botst met de leerplanvisie.

Globaal genomen blijkt op schoolniveau dat de visie van elk leerplan te weinig leeft. Nochtans moet die zienswijze de aanpak van het leergebied sturen waardoor dat leerplan ook een ondersteunend instrument wordt voor de onderwijspraktijk van de individuele leerkracht. Ietwat ruimer gesteld heeft het team nog niet de gewoonte om kritisch te kijken naar en na te denken over de eigen onderwijsaanpak om te komen tot evoluerende en onderbouwde opvattingen over onderwijs.

Wat positief opvalt is dat de school lezen heel belangrijk vindt. Ze zet sterk in op leesinitiatie, op allerlei vormen van lezen, en vooral op leesbevordering en het creëren van leesplezier. Een uitdaging blijft het om bewuster en gericht om te gaan met leerplandoelen voor het domein spreken. Markant zijn ook de klemtonen op het domein techniek met een niveau-overschrijdende doorgaande lijn en op de veelvuldige, ook meerdaagse leeruitstappen zodat kinderen ervaren dat leerinhouden helpen om zich te oriënteren in de hen omringende wereld. Met dezelfde bedoeling is het nodig dat leerkrachten de wandplaten voor tijd en ruimte dagdagelijks en functioneel gebruiken.

Naast enkele leergebieden analyseerde de inspectie ook hoe kwaliteitsvol de onderwijsprocessen verlopen. Voor deze school: hoe de leerkrachten kinderen evalueren en hoe de school het onderwijs organiseert. Het is alvast een krachtig signaal dat het team de evaluatiepraktijk wil bijsturen. Ons onderzoek bevestigt de vaststelling dat het belangrijk is ook in dit geval eerst werk te maken van een degelijke en gedragen visie op evaluatie. Die visie is ook minder duidelijk voor de schoolorganisatie, wat weegt op doelmatigheid ervan. Nu neigt ze zeker in het lager onderwijs veeleer naar leerkrachtencomfort.

De inspectie rondt dit verslag af met een gunstig advies. Dit verslag reikt het team dat met veel inzet werkt, verscheidene uitdagingen aan. Het gedeelde interne leiderschap en de betrokkenheid van leraren bij het beleid wijzen dat uit. Dit kan ook mits het goed afwegen en beperken van het aantal prioriteiten, en mits het uitzetten van een gefaseerd traject om van vernieuwingen routines te maken.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs

Nederlands
wereldoriëntatie

Lager onderwijs

Nederlands
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs

Curriculum

Onderwijsorganisatie

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling beantwoordt aan de inspanningsverplichting om voor het leergebied Nederlands de ontwikkelingsdoelen bij zo veel mogelijk kleuters na te streven. Gegevens uit gestructureerde observaties en genormeerde toetsen staven dit. Verschillende initiatieven rond leesinitiatie illustreren het belang dat de school hecht aan het domein lezen.

3.1.1.2 kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De kleuterafdeling spant zich voor het leergebied wereldoriëntatie voldoende in om de ontwikkelingsdoelen bij zo veel mogelijk kleuters na te streven. Dit blijkt uit een krachtig en levensecht aanbod dat de verschillende domeinen evenwichtig bestrijkt.

3.1.1.3 Vaststellingen voor kleuteronderwijs: leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Om hun aanbod voor beide leergebieden te plannen en de effecten daarvan na te gaan, hanteren de leerkrachten een koepelgebonden instrument als referentiekader. De visie op en de werking met ontwikkelingsaspecten als invalshoek voor leerplanrealisatie en voor de gerichte observatie van kleuters, leidt in deze school tot expliciete aandacht voor het positieve zelfbeeld van kleuters en hun totale persoonlijkheidsontwikkeling. Leerkrachten geven aan juist hierin de meerwaarde van het door hen gehanteerde instrument te ervaren.

In een daarop afgestemde digitale planningstool linken de leerkrachten in de dagplanning per activiteit enkele dominante ontwikkelingsaspecten aan leerplan- en ontwikkelingsdoelen. Hoewel zij die selecteren in functie van de activiteit, gebeurt deze afstemming vooral vanuit verantwoordingsperspectief, zodat ze dit nauwelijks als functioneel ervaren. Anderzijds illustreren leerkrachten ook dat ze wel eens van een doel vertrekken om een activiteit op te zetten. Aanvullend gebruiken de leerkrachten voor weerkerende activiteiten fiches met bijpassende ontwikkelingsaspecten en leerplandoelen.

De leerkrachten gaan ervan uit dat de aangereikte leerinhouden dekkend zijn voor de leerplan- en de ontwikkelingsdoelen. Twee jaar geleden verifieerden ze dat. Ze verwijzen ook naar het schooleigen kleuterobservatiesysteem en de genormeerde toetsen. De impact daarvan vertaalt zich in een gerichtere, soms sturende werking. Voor het leerdomein techniek toetste het team het aanbod expliciet af aan de leerplandoelen.

De leerkrachten verpakken hun aanbod in een thema. Voor groepen van dezelfde leeftijd zijn de thema's identiek. Samen met de parallelcollega werkt de groepsleerkracht ze in activiteiten uit. Ze hanteren daarvoor een impliciet stramien dat vanuit dagelijkse waarnemingsmomenten een aanbod voorziet voor de verschillende leergebieden.

Het leergebied Nederlands krijgt in elk thema een consequente invulling van de domeinen, waarin de leerkrachten een evenwicht nastreven. Vanuit een brede waaier van doorgaans specifieke activiteiten gebeurt dat voldoende en gericht voor de domeinen lezen, schrijven en luisteren, ook maar minder expliciet voor spreken. Zo gaan leerkrachten verschillend om met kansen zoals het kringgesprek, om situaties of bezigheden te laten verwoorden. De leerkrachten onderstrepen het belang van taalschatverruiming en verwijzen naar weliswaar fragmentarische afspraken rond begrippenlijsten, streefwoordenschat en groeilijnen. Het werken met (prenten)boeken is divers en rijk. De leraren putten uit heel wat bronnenmateriaal, dat over het algemeen leeftijdsspecifiek is.

De afname van genormeerde toetsen, onder meer de instaptoets, geven positieve resultaten. De observatiegegevens tonen een positieve voortgang van de ontwikkeling van de kleuters. Voor het leergebied wereldoriëntatie structureren de thema's de inhoud. De leerkrachten doen voor de uitwerking een beroep op diverse bronnen en op eigen ervaring. De meeste thema's volgen de jaarkring en sluiten aan bij de leef- en belevingswereld van de kinderen. Sommige van deze thema's lopen gelijktijdig in de hele kleuterafdeling. In dat geval zijn er afspraken over een doorgaande lijn in activiteiten en inhoud. Occasioneel zijn er ook alternatieve of leeftijdsspecifieke onderwerpen.

De leerkrachten hebben voldoende aandacht voor de verschillende domeinen van wereldoriëntatie. De themakeuze is vooral gericht op de domeinen natuur en mens en maatschappij. Vooral het dagelijkse onthaalmoment laat toe in te spelen op het domein tijd. Verschillende hoeken spelen in op andere domeinen zoals techniek, waarvoor er bij de oudste kleutergroepen een intentioneel aanbod is met een doorgaande lijn naar het lager onderwijs.

Uitgangspunt voor hun onderwijs is een werkelijkheidsgerichte benadering. De omzeggens dagelijkse waarneming in de klas en de vele uitstappen in de onmiddellijke of verdere omgeving moeten een sterke beleving bij en betrokkenheid van de kleuters bewerken. Daarbij en ook tijdens de verwerking staan handelen, exploreren en experimenteren centraal.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De school beschikt over voldoende ontwikkelingsmateriaal om de ontwikkelingsdoelen voor beide leergebieden na te streven. Voor het domein techniek is in de groepen van de vier- en vijfjarige kleuters specifiek materiaal met stappenplannen beschikbaar. Voor het domein lezen is er een omvangrijk aanbod van prenten- en informatieboeken. De inrichting van de lokalen met speelleerhoeken en vaak ook de thematische verrijking ervan, speelt in op belangrijke luiken van leerinhouden.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Kindvolgsysteem

Het kleuterobservatiesysteem sluit aan op het referentiekader voor de planning. Er is hierbij een gerichte en evenwichtige aandacht voor de domeinen van wereldoriëntatie en Nederlands. Er is duidelijkheid over de observatiecriteria. De school zorgt voor ondersteuning en begeleiding bij de invoering, die nu loopt.

Begeleiding
Leerbegeleiding
*Beeldvorming
Zorg*

De leerkrachten maken werk van een coherente beeldvorming. Ze volgen de totale persoonlijkheidsontwikkeling van kleuters consequent en systematisch op. Naast occasionele observaties van een of meer, en soms alle kleuters, lopen er gerichte observaties in functie van het kleutervolgsysteem. Desgevallend

koppelen ze voor de verdere afstemming van het aanbod of de aanpak hun bevindingen en vaststellingen terug tijdens overleg met de zorgcoördinator of tijdens het multidisciplinaire overleg.

Binnen het zorgcontinuüm dat de school hanteert, fungeert de leerkracht als eerstverantwoordelijke. Uitdagende leercontexten die inspelen op het welbevinden en de betrokkenheid van kleuters vormen hiervoor het fundament.

Om een positieve omgang met taaldiversiteit en -cultuur te bevorderen, werkte de kleuterafdeling samen met enkele Turkse moeders het verteltassenconcept uit dat erop gericht is in de thuissituatie per tas een prentenboek te introduceren, ondersteund met heel wat spel- en ander materiaal. Leerkrachten geven aan dat dit initiatief ouders sterk sensibiliseert.

Professionalisering	Het ontbreekt binnen de professionaliseringstrajecten vooral aan visievorming.
Deskundigheidsbevordering	Dit blijkt in eerste instantie bij de leerplannen, die nauwelijks van instrumentele waarde zijn.

3.1.1.4 lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De lagere afdeling beantwoordt aan de maatschappelijke verwachtingen voor Nederlands door de eindtermen bij zo veel mogelijk leerlingen te bereiken. Zowel het aanbod dat een evenwicht tussen de domeinen verzekert, als de opbrengsten bevestigen dit. Door verschillende initiatieven wil de school extra aandacht besteden aan het verhogen van het leesplezier.

Curriculum	Uitgezonderd een specifieke leergang vooral gericht op het aanvankelijke lezen
Onderwijsaanbod	voor het eerste leerjaar, is eenzelfde onderwijsleerpakket voor alle groepsleraren
Referentiekader	de leidraad voor het plannen en aanreiken van een evenwichtig en
Planning	samenhangend aanbod voor de verschillende domeinen van Nederlands.
Evenwichtig en volledig	Refererend aan de bijhorende concordantietabel vertrouwt het team erop dat
Samenhang	het pakket de leerplanrealisatie waarborgt en zo beantwoordt aan de
Brede harmonische vorming	eindtermen. Leerplannen zijn derhalve geen instrument.
Actief leren	

Leerkrachten geven aan dat mondelinge taalvaardigheid, leesplezier en foutloos schrijven voor hen fundamenteel zijn. Naast de gerichte aandacht vanuit het onderwijsleerpakket, krijgen leerlingen nog heel wat, zij het minder intentionele kansen voor het ontwikkelen van de luister- en spreekvaardigheden. Dat weegt op de effectiviteit van die momenten.

De school investeert zowel in technisch en begrijpend lezen, als in leesbevordering. Regelmatig bibliotheekbezoek, de school- en klasbibliotheek en leeshoeken in sommige groepslokalen zijn een stevige basis voor leesbevordering in de klas. Initiatieven zoals voorlezen, vrij lezen, vertellen over boeken, inspelen op de 'Voorleesweek' en deelnemen aan de 'Kinderjury' moeten het leesplezier stimuleren.

Het sterkst zet het team in op spellingstechniek. De leerkrachten volgen nauwgezet een afzonderlijk onderwijsleerpakket dat ook voorziet in opvolging, remediëring of verdieping. De resultaten van de genormeerde spellingstoetsen tonen aan dat de meeste leerlingen goed tot zeer goed scoren.

Hoewel resultaten over een langere termijn wat golven, scoort de school doorgaans gemiddeld tot bovengemiddeld voor de jaarlijkse, koepelgebonden

eindproef Nederlands voor het vierde en het zesde leerjaar. Dit spoort globaal genomen met de bevindingen over methodegebonden en genormeerde toetsen in alle groepen.

Curriculum
Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De school besteedt voldoende onderwijstijd aan de realisatie van de doelen voor Nederlands. Niettemin krijgt spelling als onderdeel van het domein schrijven een derde van dit volume toegemeten. Dit is relevant veel meer dan voor andere delen en domeinen. Ondanks het potentieel van de leerlingenpopulatie verwijst het team hiervoor naar de tijdsinvestering die de spellingleergang vereist.

Het aanbod van leerinhouden is dan wel opgebouwd rond thema's en contexten die aansluiten bij de leef- en beleavingswereld van de kinderen, toch blijkt tijdens de bijgewoonde activiteiten dat de uitdaging meestal uitblijft en de betrokkenheid van de leerlingen dikwijls afneemt. De leerkrachten zien zich als kennisdoorgever en houden het initiatief sterk in eigen handen. Constantes zijn de frontale klasinrichting en de klassikale, gestuurde onderwijsstijl, wat weegt op mogelijkheden tot probleemstellend onderwijs, leerlingeninteractie en leerlinginitiatief. Daarmee blijven gelijklopende vaststellingen en aanbevelingen van de vorige doorlichting in 2003 overeind.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De leerkrachten werken met een onderwijsleerpakket dat voorziet in werkboeken voor de leerlingen en ondersteunende wandplaten voor vooral stappenplannen en strategieën. In het eerste leerjaar gebruiken de leerkrachten bij het onderwijsleerpakket een rijk gamma aan ondersteunend materiaal, dat gebeurt op een adequate wijze.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig / representatief
Leerlingvolgsysteem

Over het algemeen evalueren leerkrachten de leerlingen via een cijfer aan de hand van de toetsen van het onderwijsleerpakket. Zo hebben ze een zicht op verworven kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes voor de verschillende domeinen. Ze evalueren in eerste instantie in functie van rapportering, ook maar veel minder uitgesproken om bij te sturen, tenzij het onderwijsleerpakket daarin voorziet.

Het leerlingvolgsysteem is voor Nederlands eenzijdig en beperkt tot de technische en dus meetbare aspecten als spelling en lezen.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De beeldvorming over de taalontwikkeling van kinderen gebeurt via methodegebonden en genormeerde toetsen, het leerlingenwerk en de eventuele bespreking daarvan tijdens het multidisciplinaire overleg en de overgangsgesprekken.

Binnen het zorgcontinuüm dat de school hanteert, fungeert de groepsleraar als eerstverantwoordelijke. Voor zover het onderwijsleerpakket daarin voorziet, differentieert de leerkracht. Dit geldt vooral voor spelling waarvoor foutenroosters- en analyses sturen. Structurele momenten zijn in het eerste en tweede leerjaar voorzien om via niveaulezen het leesproces te ondersteunen. In geval van dyslexie gelden bijzondere afspraken. De school verwijst leerlingen met articulatieproblemen door naar een logopedist. In overleg met het CLB gebeurt dit ook in geval van hardnekkige leesproblemen.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering

Vernieuwde leerplannen verkennen of het zich eigen maken van de leerplanvisie om het onderwijsleerpakket doelmatiger en doelbewuster te gebruiken, is leerkrachtafhankelijk en geen thema op teamniveau.

3.1.1.5 lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De school bereikt de eindtermen wereldoriëntatie bij zo veel mogelijk leerlingen. Resultaten van leerlingen, een evenwicht tussen de domeinen en een werkelijkheidsnabije benadering door leeruitstappen schragen dit. De school levert extra inspanningen voor het domein techniek.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Sinds vorig schooljaar is eenzelfde onderwijsleerpakket voor alle groepsleraren de leidraad voor het plannen en aanreiken van een evenwichtig en samenhangend aanbod voor de verschillende domeinen van wereldoriëntatie. Refererend aan de bijhorende concordantietabel vertrouwt het team erop dat het pakket de leerplanrealisatie waarborgt en zo beantwoordt aan de eindtermen.

Het leerplan is geen instrument om het onderwijsleerpakket doelmatiger en doelbewuster te gebruiken. De onderwijsaanpak spoort ook niet helemaal met de leerplanvisie. Vanuit de nog sterk levende kennisgerichte onderwijsopvattingen is het risico reëel dat het potentieel van het gehanteerde onderwijsleerpakket verschaalt tot een louter domeinspecifieke invulling, wat zou botsen met de leerplanvisie.

Leerkrachten voorzien naast het pakket een aanbod waarmee ze eigen of leerjaarspecifieke accenten kunnen leggen en waarvan ze door ervaring weten dat dit kadert binnen de leerplanrealisatie.

Voor het domein techniek gebruikt de school een apart pakket met experimenteersets en ander doe-materiaal op basis van fiches waarmee kinderen zelf aan de slag kunnen.

Behalve voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen is het bewerken van enige samenhang met andere leergebieden leerkrachtafhankelijk. Overeenkomstig de leerplanvisie werken met schoolthema's of -projecten die ook leergebiedoverschrijdend kunnen zijn en inspelen op educaties, is geen gewoonte.

Meestal weerspiegelt het klasbeeld het huidige thema. De groepsleraren voorzien voor elk thema een waarnemingsmoment om een sterke beleving bij en betrokkenheid van de leerlingen te bewerken. Zo plannen ze voor hun leerlingen vrij frequent leerwandelingen en leeruitstappen in de nabije of verdere omgeving met kansen om te exploreren, te experimenteren en te beleven. Voorts halen leerkrachten de werkelijkheid ook naar de klas. Ontdektafels, foto's en filmfragmenten op het digitale bord lenen zich daartoe.

Voor al via meerdaagse extramurosactiviteiten spelen leerkrachten in op doelen voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren en sociale vaardigheden, en voor de algemene ontwikkeling zoals communicatie, samenwerking, zelfstandigheid verwerven, creatief en probleemoplossend omgaan met de omringende wereld.

Wekelijkse actua-momenten zijn doorgaans opgevat als terugblik op de actualiteit, meestal een opdracht voor een of enkele leerlingen. Beschouwd vanuit het leergebied wereldoriëntatie is dit minder betekenisvol omdat een domeingerelateerde duiding van de actualiteit dikwijls uitblijft.

Er zijn hiaten in de doorgaande lijn voor de ruimte- en tijdsaders. Leerkrachten gebruiken ze niet zo doelmatig en functioneel.

Curriculum
Onderwijsorganisatie
Klasmanagement

Het aanbod van leerinhouden is dan wel opgebouwd rond thema's en contexten die aansluiten bij de leef- en beleavingswereld van de kinderen, toch blijkt tijdens de bijgewoonde activiteiten dat de uitdaging uitblijft en de betrokkenheid van de leerlingen dikwijls afneemt. Er zijn aanzetten om verschillende groeperingsvormen te gebruiken, hoewel dit niet altijd even functioneel gebeurt. De leerkrachten zien zich als kennisdoorgever en houden het initiatief sterk in eigen handen. Constantes zijn de frontale klasinrichting en de klassikale, gestuurde onderwijsstijl, wat weegt op mogelijkheden tot probleemstelling, leerlingeninteractie en leerlinginitiatief. Daarmee blijven gelijklopende vaststellingen en aanbevelingen van de vorige doorlichting in 2003 overeind.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

In groepslokalen met een digitaal bord gebruiken de leraren ook internetfaciliteiten zoals beeldfragmenten.

Een 'omgevingsboek' dat volgens de materiële vereisten van het leerplan bezienswaardigheden, relictten, fenomenen inventariseert, en afspraken over welke groepen ze aanwenden om leerinhouden te stoffen, is alsnog niet voorhanden.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig / representatief

De evaluatiepraktijk voor wereldoriëntatie stoelt op de methodegebonden, schriftelijke toetsen die peilen naar kennis, vaardigheden en inzichten. Daarnaast hanteren de leerkrachten geen andere vormen van evaluatie voor bijvoorbeeld attitudes. De evaluatie is in de feiten bedoeld voor rapportering en nog niet op de bijsturing van het onderwijsaanbod en -leerproces.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming

Er is geen afspraak of informatie over de vorderingen van de leerlingen voor dit leergebied, tenzij toetsresultaten.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering

Het ontbreekt aan een doordacht en gefaseerd traject om het nieuwe onderwijsleerpakket in de praktijk te brengen. De nog sterk levende kennisgerichte en leerkrachtgestuurde onderwijsopvattingen vormen het risico dat het potentieel van het gehanteerde onderwijsleerpakket verschaalt tot een louter domeinspecifieke invulling, wat botst met de uitgangspunten van de eindtermen en de leerplanvisie.

Ondanks het enorme didactische vermogen van het digitale bord wenden leerkrachten het vooral aan als een krijtbord. Het ontbreekt aan een parcours om deze infrastructurele vernieuwing didactisch te valoriseren.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding	ja

waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	
---	--

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhankelijk	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Zorgt de school voor een correcte invulling van het zorgbeleid? (decreet bao - art. 153 septies, enkel van toepassing binnen een scholengemeenschap)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Verloopt het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen, correct? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 28)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Curriculum

4.1.1 Onderwijsorganisatie

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

Principieel opteert de school voor het leerstofjaarklassensysteem dat ze ordent in zo klein mogelijke groepen. De school heeft nog geen geëxpliciteerde en onderbouwde visie, wat weegt op de doelgerichtheid van de manier waarop ze haar onderwijs regelt. Impliciet betreft het een veeleer op leerkrachtcomfort gebaseerd gezichtspunt.

In de kleuterafdeling tellen alle groepen juist of bijna even veel kleuters; in de instapklas is dat later dit schooljaar ook zo volgens de prognose. Het team koos weloverwogen voor deze permanente indeling met leeftijdsgemengde groepen omdat de organisatie vorig schooljaar niet doeltreffend bleek. Toen hergroepeerde de school bij sommige instapmomenten sommige kleutergroepen, hetgeen kleuters, leerkrachten en ouders als minder aangenaam ervoeren.

In het lager onderwijs organiseert de school voor elke leeftijd minstens één groep. Afhankelijk van het aantal beschikbare lestijden splitst ze grote groepen deels of volledig, met prioriteit voor een volledige splitsing van het eerste leerjaar. Splitsingscriteria zijn echter vaag.

De school opteert voor een voltijds ambt van vakleraar lichamelijke opvoeding, waarvan eerst de nodige lestijden naar de kleuterafdeling gaan. In de lagere afdeling bleken ervaringen met het samenvoegen van parallelgroepen, na evaluatie vorig schooljaar, minder effectief en efficiënt. Daarom krijgen alle groepen wekelijks twee lestijden lichamelijke opvoeding. In de kleinere groepen gebeurt dat tweewekelijks één lestijd door de groepsleraar. Omwille van de doelgerichtheid en doeltreffendheid gebeurt dit onder aansturing van de vakleraar.

In de zorgwerking investeert de school het daarvoor bedoelde urenpakket, ofschoon ze dit schooljaar ook vijf SES-lestijden aanwendt voor groepsverkleining.

Vanuit de scholengemeenschap loopt er een initiatief waarbij de school met de acuutste nood enkele lestijden ontvangt. Vorig schooljaar was dat deze school. Het schoolbestuur betaalt in uitzonderlijke omstandigheden zelf lestijden om de organisatie vlot te laten verlopen.

In de weekplanning is voldoende tijd voorzien voor de realisatie van de leerplandoelen. De school volgt hiervoor de onderrichtingen bij de leerplannen. Daarnaast roosteren de leerkrachten in de kleuterafdeling wekelijks twee lestijden in voor observaties en reserveren de groepsleraren in de lagere afdeling tijd voor hoeken- en contractwerk.

Het lerarenteam mag jaarlijks voorstellen doen voor een optimale schoolorganisatie, wat ertoe bijdraagt dat het team deze regeling in het algemeen draagt. Leerkrachten mogen dan ook een voorkeur van leeftijdsgroep meedelen, maar het schoolbestuur beslist daarover.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ontwikkeling.

Motivering

Bedenkingen bij de huidige rapporteringssoftware in de afdeling lager onderwijs deden het team beseffen dat de evaluatiepraktijk niet beantwoordt aan wat het nodig acht: breed evalueren. Dit perspectief op ontwikkeling vertaalt zich sinds dit schooljaar in een gedragen prioriteit voor beide onderwijsniveaus.

In de kleuterafdeling gaat de evaluatie uit van een ontwikkelingsgerichte benadering, grotendeels gebaseerd op gerichte observaties. De leerkrachten leveren structurele inspanningen om de totale persoonlijkheidsontwikkeling van kleuters doeltreffend op te volgen om zo veel mogelijk te komen tot een kleuterspecifiek aanbod. Daarin hebben de betrokken leerkrachten nog een weg te gaan waaraan ze werken met de zorgcoördinator, die dit traject aanstuurt, ondersteunt, begeleidt, coacht en opvolgt.

Vanuit een streven om doelgericht te evalueren, gebruiken de leerkrachten een schooleigen document om de vorderingen periodiek in kaart te brengen, dit naast occasionele observaties. Voor elk ontwikkelingsaspect zijn er handvaten per leeftijdsgroep als richtsnoer voor de periodieke observatie. Daarnaast gebruiken de betrokken leerkrachten bij vierjarige kleuters met een risico op taalachterstand een genormeerd observatie-instrument.

In de afdeling lager onderwijs is de huidige visie op evaluatie synoniem voor 'punten geven'. Leerkrachten zijn zich bewust van het beperkende en minder doeltreffende karakter. Ze vatten op basis van ervaring en perceptie ook minder meetbare vorderingen, prestaties of producten voor bijvoorbeeld muzische vorming in een cijfer. Voor de leergebieden Nederlands, Frans, wereldoriëntatie en wiskunde zijn de toetsen van het onderwijsleerpakket bepalend. Leerkrachten gaan op een verschillende wijze om met de methodegebonden observatiecriteria voor de toetsen van het domein spreken. Van de groepsleraren verwacht de school dat ze foutenroosters en eventueel foutenanalyses maakt zo het onderwijsleerpakket dat voorziet. Andere evaluatievormen dan de traditionele toets komen niet voor. Vormen van gedifferentieerde evaluatie zijn nog niet gangbaar.

In beide onderwijsniveaus screenen de groepsleraren het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. In het lager onderwijs toetst de leraar de scores af aan hoe de kinderen hun welbevinden en betrokkenheid zelf inschatten.

Evaluatiegegevens zijn voorwerp van bespreking tijdens het multidisciplinaire overleg en tijdens formele, kindbetrokken oudercontacten. Er zijn geen afspraken over de communicatie van evaluatiegegevens met kleuters en kinderen.

Behalve dat de zorgcoördinatoren en de directeur reeds een infosessie volgden over breed evalueren, is er nog geen duidelijkheid over het al of niet inhalen van externe expertise en trajectbegeleiding, evenmin over een gefaseerd tijdspad dat voorziet in informatie, visievorming, navorming, afspraken, ondersteuning, opvolging, feedback en bijsturingen om op redelijke termijn te komen tot verankerde bijsturingen van de evaluatiepraktijk.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Behalve de directeur ondersteunen structureel verankerde coördinatiefuncties en overlegstructuren, alsook permanente en tijdelijke werkgroepen die soms onderwijsinhoudelijk, maar vooral organisatorisch van aard zijn, het interne leiderschap.

Naast structuren die een gedeeld leiderschap voorstaan, is de besluitvorming zo veel mogelijk gericht op een consensus. De maandelijkse teamvergadering is daar het forum voor, maar ook de werking van het kernteam illustreert de inspraakmogelijkheden. Leerkrachten die al een functioneringsgesprek hadden, ervaren dit als positief.

Er is weinig aandacht voor gezamenlijke visievorming. Verscheidene acties waarin het team de laatste jaren investeerde, verwaterden. In dat geval missen ze de nodige diepgang om de vernieuwing duurzaam te maken, te borgen zodat ze een routine, een vanzelfsprekendheid wordt. Dit komt door het gebrek aan een transparant traject dat vanuit concrete doelen, gefaseerd voorziet in initiatieven rond visievorming zodat iedereen overtuigd is van de 'noodzaak', maar dat ook uitgaat van organisatorische en procesmatige afspraken over ondersteuning, begeleiding, coaching, opvolging en bijsturing.

Het team van De Lettermolen is vrij ervaren, werkt met veel inzet en schuwt de vernieuwingen niet. Dat bewijst onder meer het jaarlijkse, vrij ruime prioriteitenplan dat de schoolwerking richt. Het team is intensief betrokken bij de prioritering. Het is wel nog geen gewoonte om verwijzend naar de schoolvisie en eventuele maatschappelijke verwachtingen, keuzes te maken en uiteindelijk slechts te investeren in een beperkt aantal, haalbare vernieuwingen of bijsturingen.

De school investeert almaar doelbewuster in haar zorg om kwaliteitsvoller onderwijs te verstrekken. De groeiende aandacht voor de systematische analyse en de interpretatie van de koepelgebonden eindtoetsresultaten, en de bijsturingen die daaruit voortspruiten, is een voorbeeld voor een vergelijkbaar parcours met andere onderwijsopbrengsten die voorhanden zijn.

De school moet nog een SES-beleid in de steigers zetten. De impact van de doorlichting, vroeg in het schooljaar, en het aanvankelijke gebrek aan informatie moeten deze vertraging verklaren.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het nastreven van de ontwikkelingsdoelen in de kleuterafdeling en het bereiken van de eindtermen bij zo veel mogelijk leerlingen in het lager onderwijs. De bevestiging hiervan vanuit diverse onderwijsopbrengsten.
- De inspanningen voor het domein lezen en meer bepaald voor leesbevordering.
- De klemtoon die de school via frequente leeruitstappen en meerdaagse extramurosactiviteiten legt op werkelijkheidsnabij, wereldoriënterend onderwijs.
- De regelmatige activiteiten voor het domein techniek.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het teambesef dat de evaluatiepraktijk een ingrijpende bijsturing nodig heeft en vervolgens moet uitmonden in 'brede evaluatie'.
- De openheid naar het team inzake de onderwijsorganisatie.
- De keuze van de school om de zorgcoördinatoren een ondersteunende rol te geven op school- en leerkrachtniveau.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het team van leerkrachten en directeur werkt met veel inzet en schuwt vernieuwingen niet.
- De structureel verankerde coördinatiefuncties en overlegstructuren.
- De participatieve besluitvorming met inspraakmogelijkheden en het streven naar consensus.
- De aanpak en de verwerking van de resultaten van de koepelgebonden eindtoetsen.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Investeren in de leerplanstudie om te komen tot een ondersteunend en reflectief gebruik van leerplannen.
- Het domein spreken meer doelbewust integreren in het onderwijsaanbod.
- De doorgaande lijn in de ruimte- en tijdsaders bewaken en deze kaders functioneel gebruiken.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het nastreven van meer doelgerichtheid en doeltreffendheid in de onderwijsorganisatie.
- Vanuit visievorming de evaluatiepraktijk bijsturen en verbreden.
- Overeenkomstig de leerplanvisie expliciet uitgaan van probleemstellende contexten om meer kansen te geven tot initiatief van en interactie tussen leerlingen.

Wat betreft het algemeen beleid

- Met het leerplan als referentiekader op teamniveau kritisch reflecteren over onderwijsprocessen en het eigen didactisch handelen om te komen tot visievorming.
- Het afwegen en beperken van prioriteiten in functie van haalbaarheid, maatschappelijke verwachtingen en de schoolvisie.
- Het traject bij vernieuwingen sterker onderbouwen vanuit visievorming, afspraken, ondersteuning en opvolging, zodat de vernieuwing niet verwatert, maar routine wordt.

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

GUNSTIG

voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

GUNSTIG

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Ludo Coenen de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	